

ІНСТРУКЦІЯ
про організацію виконання у Збройних Силах України Закону України
“Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського)
тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки”
від 9 квітня 2015 року № 317-VIII

1. Загальні положення

1.1. Ця Інструкція розроблена відповідно до Конституції України, законів України “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки” від 9 квітня 2015 року № 317-VIII, “Про правовий статус та вшанування пам’яті борців за незалежність України у XX столітті” від 9 квітня 2015 року № 314-VIII, “Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років” від 9 квітня 2015 року № 315-VIII, “Про присвоєння юридичним особам та об’єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій” від 24 травня 2012 року № 4865-VI, Указу Президента України від 30.10.2000 № 1173 “Про впорядкування присвоєння почесних найменувань військовим частинам, установам, вузлам зв’язку, органам та підрозділам”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.09.2015 № 998-р “Про заходи з увічнення пам’яті захисників України на період до 2020 року”.

1.2. Терміни у цій Інструкції вживаються у значеннях, визначених у законах України “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки” від 9 квітня 2015 року № 317-VIII (далі – Закон), “Про правовий статус та вшанування пам’яті борців за незалежність України у XX столітті” від 9 квітня 2015 року № 314-VIII, “Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років” від 9 квітня 2015 року № 315-VIII, “Про присвоєння юридичним особам та об’єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій” від 24 травня 2012 року.

1.3. Інструкція визначає основні засади діяльності посадових осіб військових частин, установ, вищих військових навчальних закладів (далі – військові частини), органів військового управління щодо забезпечення виконання вимог Закону у Збройних Силах України.

2. Основні передумови та актуальні проблеми організації виконання у Збройних Силах України Закону.

Проведення державної політики щодо засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборони пропаганди їхньої символіки включає в себе заборону пропаганди комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів і заборону використання та пропаганди їх символіки.

Комуністичний тоталітарний режим 1917-1991 років в Україні визнано злочинним і таким, що здійснював політику державного терору, яка характеризувалася численними порушеннями прав людини у формі індивідуальних та масових вбивств, страт, смертей, депортацій, катувань, використання примусової праці та інших форм масового фізичного терору, переслідувань з етнічних, національних, релігійних, політичних, класових, соціальних та інших мотивів, заподіянням моральних і фізичних страждань під час застосування психіатричних заходів у політичних цілях, порушенням свободи совісті, думки, вираження поглядів, свободи преси та відсутністю політичного плюралізму, та у зв'язку з цим засуджується як несумісний з основоположними правами і свободами людини і громадянина.

Націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарний режим визнано в Україні злочинним і таким, що здійснював політику державного терору, яка характеризувалася численними порушеннями прав людини у формі індивідуальних та масових вбивств, страт, смертей, катувань, використання примусової праці та інших форм масового фізичного терору, переслідувань з расових, етнічних мотивів, порушенням свободи совісті, думки, вираження поглядів, свободи преси та відсутністю політичного плюралізму, та у зв'язку з цим, спираючись на встановлені Нюрнберзьким міжнародним військовим трибуналом 1945-1946 років факти, засуджується як несумісний з основоположними правами і свободами людини і громадянина.

Особливу актуальність зазначена робота набуває в умовах продовження Російською Федерацією збройної агресії проти України. Провідною ідеєю пропагандистської кампанії країни-агресора є збереження у будь-який спосіб ідеологічної спадщини імперсько-комуністичного минулого, як дієвий засіб дезорієнтації та зупинення демократичних процесів в Україні.

Засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (тоталітарного) режимів в Україні є важливою складовою тих масштабних перетворень, наслідком яких має стати остаточний відхід українського суспільства від радянського, а також імперського минулого та їх переосмислення.

Щодо Збройних Сил України, то виконання зазначених заходів має на меті подальшу національну самоідентифікацію, необхідну для формування в особового складу стійких ідейних переконань, спрямованих на свідоме виконання поставлених перед ним завдань. Зазначене передбачає системне формування національних ідеологічних і світоглядних орієнтирів у військовослужбовців, які мають спиратися не на радянські або імперські, а на автентичні військові традиції Українського народу.

3. Порядок організації виконання Закону у Збройних Силах України

3.1. Командувачі видів, родів військ (сил) Збройних Сил України, керівники структурних підрозділів Генерального штабу Збройних Сил України, органів військового управління, командири військових частин відповідають за організацію виконання Закону в органах військового управління та військових частинах.

Безпосередніми організаторами заходів щодо виконання Закону у командуваннях видів, родів військ (сил), органах військового управління та військових частинах є структури морально-психологічного забезпечення.

У структурних підрозділах Генерального штабу Збройних Сил України та органах військового управління, де відсутні структури морально-психологічного забезпечення, рішенням керівника призначається структурний підрозділ (посадова особа), безпосередньо відповідальний за організацію виконання Закону.

З цією метою безпосередніми організаторами заходів щодо виконання Закону здійснюється:

- аналіз стану наявної наочної агітації, пам'ятників, пам'ятних знаків, дощок та інших меморіальних об'єктів, музейних предметів, бібліотечного фонду на предмет відповідності вимогам Закону;

- підготовка пропозицій командувачу, керівнику органу військового управління, командиру військової частини (далі – командиру військової частини) щодо виконання заходів з метою безумовного виконання Закону;

- встановлення та підтримання взаємодії з органами державної влади, місцевого самоврядування та іншими структурами, які відповідають за реалізацію Закону в межах своїх повноважень;

- моніторинг та контроль за виконанням визначених заходів;

- планування та реалізація заходів щодо подальшого розвитку та удосконалення наочної агітації та меморіальних об'єктів, музейного і бібліотечного фондів у військовій частині, органі військового управління з метою організації виконання Закону, увічнення пам'яті мужності та героїзму борців за незалежність ХХ століття, захисників незалежності й територіальної цілісності України, пропагування національних бойових традицій, сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу особового складу.

3.2. Демонтаж пам'ятників, пам'ятних знаків, меморіальних дощок та інших об'єктів наочної агітації, які містять символіку комуністичного тоталітарного режиму організовується та проводиться відповідно до вимог законодавства України.

Підлягає демонтажу символіка, визначена у підпункті 4 пункту 1 статті 1 Закону. Українським інститутом національної пам'яті розроблений та опублікований на офіційному сайті список прізвищ осіб, які обіймали керівні посади в комуністичній партії, вищих органах влади та управліннях СРСР, УРСР, інших союзних або автономних радянських республік, співробітників

ЧК—ГПУ—НКВД—КГБ, а також діячів комуністичної партії, Жовтневого перевороту 1917 року та тих, хто встановлював радянську владу в Україні, переслідував учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті. У поданому списку коротко вказано злочини згаданих осіб. Зазначений список постійно оновлюється Українським інститутом національної пам'яті.

Безпосередніми організаторами заходів щодо виконання Закону здійснюється постійний моніторинг оновлення вищезазначеного списку та здійснюється вивчення інших архівних та історичних документів з метою недопущення залишення у військових частинах символіки, що визначена у підпункті 4 пункту 1 статті 1 Закону.

Крім того, у Збройних Силах України підлягають демонтажу меморіальні об'єкти, пов'язані з діячами та символами країн, які здійснювали політику знищення української мови та культури, вели бойові дії та організовували і здійснювали репресії проти учасників національно-визвольного руху на всіх етапах українського державотворення.

У разі необхідності, коли меморіальні об'єкти, що перебувають на території органів військового управління, військових частин знаходяться на балансі місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування або інших установ та організацій, командиром військової частини відпрацьовуються відповідні звернення з метою організації виконання Закону.

Проведення робіт щодо демонтажу пам'ятників, пам'ятних знаків, меморіальних дошок та інших об'єктів наочної агітації, які містять символіку комуністичного тоталітарного режиму, супроводжується заходами інформаційно-роз'яснювальної роботи з особовим складом, у тому числі із залученням наукових працівників, представників органів влади, громадських організацій.

Наповнення музейних експозицій та бібліотечних фондів у Збройних Силах України має відповідати вимогам Програми відновлення та впровадження національних бойових традицій у Збройних Силах України, затвердженої наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 25.04.2018 № 166, сприяти популяризації української культури та історії.

3.3. Присвоєння почесних найменувань, імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій військовим частинам та об'єктам права власності (далі – присвоєння почесних найменувань) є важливим засобом національно-патріотичного виховання особового складу.

Робота щодо присвоєння почесних найменувань проводиться відповідно до Закону України “Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій” від 24 травня 2012 року № 4865-VI, Указу Президента України від 30.10.2000 № 1173 “Про впорядкування присвоєння почесних найменувань військовим частинам, установам, вузлам зв'язку, органам та підрозділам”.

Військовим частинам та об'єктам права власності присвоюються почесні найменування на честь національних героїв усіх етапів національного державотворення, учасників боротьби за незалежність України у XX столітті, а також осіб, які внесли значний особистий внесок у захист України та відзначились в ході відбиття збройної агресії Російської Федерації.

Присвоєння почесних найменувань має бути не спонтанним, а на основі детально опрацьованої та узгодженої інформаційно-роз'яснювальної роботи з усіма категоріями особового складу військової частини.

3.4. Організація та проведення заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення, зокрема внутрішньо-комунікаційної роботи, національно-патріотичної підготовки, військово-патріотичної та культурологічної роботи, а також урочистих заходів у військових частинах та за їх межами з метою організації виконання Закону здійснюється з урахуванням таких вимог:

- роз'яснення важливості відходу від ціннісних та ідеологічних орієнтирів імперського та радянського комуністичного минулого;

- засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки;

- забезпечення участі усіх категорій підпорядкованого особового складу у скорботних та меморіальних заходах, спрямованих на вшанування пам'яті жертв комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні;

- вшанування мужності та героїзму захисників незалежності і територіальної цілісності України, військових традицій і звитяг Українського народу, сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу особового складу;

- недопущення застосування пам'ятних (ювілейних) дат, які пов'язані з історією Червоної і Радянської армії колишнього СРСР, для організації та проведення урочистих заходів, подання документів на заохочення особового складу;

- недопущення використання в наочності історичних постатей імперського минулого, які проводили (сприяли) політику придушення українського державотворення та національно-визвольних змагань;

- недопущення участі особового складу у заходах громадсько-політичного, релігійного, спортивного, культурно-видовищного характеру, зборах, мітингах, походах, демонстраціях, що проводяться з нагоди державних, професійних, релігійних свят, пам'ятних дат, а також за ініціативою органів місцевого самоврядування, територіальних громад, політичних партій, рухів, громадських об'єднань, релігійних конфесій (громад), окремих громадян, спортивних організацій, закладів культури тощо, під час яких передбачається використання символіки або пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів. У разі виявлення фактів використання символіки або пропаганди комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів безпосередньо в ході проведення таких

заходів, командир підрозділу самостійно приймає рішення про негайне припинення участі у них виділеного особового складу та відбуття до пункту постійної дислокації.

4. Фінансове забезпечення заходів щодо виконання вимог Закону здійснюється в межах кошторисних призначень Міністерства оборони України.

Тимчасово виконуючий обов'язки начальника
Головного управління морально-психологічного забезпечення
Збройних Сил України
полковник



О.В.БОЙКО